

การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย: ผลจากการสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่และดื่มสุรา ของประชากร พ.ศ. ๒๕๕๐

สุรศักดิ์ ไชยสงค์*†
กัทขพล รสรณังสี†

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์: การสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่และดื่มสุราของประชากร (สพบส.) ดำเนินการสำรวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติทุกๆ ๓-๔ ปี ในปี ๒๕๕๐ การสำรวจนี้ได้เพิ่มคำถามสำคัญสำหรับนโยบายแอลกอฮอล์ ได้แก่ ปริมาณการดื่ม การดื่มอย่างหนัก และการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นอกระบบภาษี รวมทั้งเพิ่มขนาดตัวอย่างเพื่อให้เป็นตัวแทนของประชากรได้ในระดับจังหวัด การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อรายงานพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชากรไทย

วิธีการศึกษา: สพบส.๒๕๕๐ เป็นการสำรวจที่ทำการสุ่มแบบสองขั้นตามชั้นภูมิ (Stratified two-stage sampling) เก็บข้อมูลจากตัวอย่างทั้งหมด ๑๕,๕๖๐ ครัวเรือน โดยการสัมภาษณ์โดยตรงด้วยแบบสอบถาม ระหว่างเดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน ๒๕๕๐ การศึกษานี้วิเคราะห์ข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุตั้งแต่ ๑๕ ปีขึ้นไป [N=๑๖๘,๒๘๕] การวิเคราะห์ทำโดยใช้ค่าถ่วงน้ำหนักเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นตัวแทนของประชากรทั้งประเทศ

ผลการศึกษา: ความชุกของผู้ที่ดื่มแอลกอฮอล์ใน ๑๒ เดือน คัดภายใน ๓๐ วัน คัดประจำทุกสัปดาห์ คัดแบบเสี่ยงสูง คัดอย่างหนัก และดื่มแล้วขับจักรยานพาหนะ เท่ากับร้อยละ ๓๐.๐, ๒๑.๑, ๑๖.๔, ๒.๘, ๔.๕ และ ๑๐.๑ ตามลำดับ ร้อยละ ๑๒.๕ ของผู้ที่อายุต่ำกว่า ๒๐ ปี ระบุว่าดื่มแอลกอฮอล์ในช่วง ๑๒ เดือน การดื่มแอลกอฮอล์พบมากในกลุ่มผู้ชายมีอายุ ๒๐-๔๕ ปี จบประถมศึกษาหรือต่ำกว่า สถานภาพสมรส รายได้ระดับปานกลาง ประกอบอาชีพเกษตรกรรมหรือใช้แรงงาน อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล และอยู่ในภาคเหนือหรือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นอกจากนี้ในระดับจังหวัดความชุกของผู้ที่มีสัดส่วนสูงที่สุดอยู่ในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือ ประเภทเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีคนบริโภคมากที่สุดคือ เบียร์ รองลงมาคือ สุราขาว และสุราสี ผู้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นอกระบบภาษีมีความชุกเท่ากับร้อยละ ๒.๔ (ดื่มเครื่องดื่มที่ผลิตในประเทศร้อยละ ๒.๓ และที่นำเข้าจากต่างประเทศร้อยละ ๐.๒) โดยปริมาณการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นอกระบบภาษีคิดเป็นร้อยละ ๔.๗ ของปริมาณการบริโภคทั้งหมด

อภิปรายผล: การศึกษานี้รายงานข้อมูลสถานการณ์การบริโภคแอลกอฮอล์ของประชากรไทยและนำเสนอข้อมูลสำคัญที่สามารถใช้ในการประเมินและติดตามมาตรการควบคุมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกลุ่มประชากรและจังหวัดที่มีความชุกของการดื่มสูง

คำสำคัญ: การบริโภคแอลกอฮอล์ การสำรวจแอลกอฮอล์ รูปแบบการดื่ม การบริโภคแอลกอฮอล์นอกระบบภาษี

*หน่วยวิจัยเภสัชศาสตร์สังคม คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

†ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา สำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ กระทรวงสาธารณสุข

Abstract Alcohol Consumption in Thailand: Results from the 2007 Cigarette Smoking and Alcohol Drinking Survey

Surasak Chaiyasong* †, Thaksaphon Thamarangsi†

*Social Pharmacy Research Unit, Faculty of Pharmacy, Mahasarakham University

†Center for Alcohol Studies, International Health Policy Program, Ministry of Public Health

Objective: The Cigarette Smoking and Alcohol Drinking Behavior survey (CSAD) has been conducted by the National Statistical Office every 3-4 years. In 2007, this survey added crucial questions for alcohol policy, including quantity of drinking, binge drinking and untaxed alcohol consumption. In addition, it has a large sample size which can represent the population at provincial level. The objective of this study is to report alcohol consumption behaviors of the Thai population.

Methods: The 2007 CSAD was a stratified two-stage sampling. Data were collected from 79,560 households by structured questionnaire, face-to-face interview during July to September 2007. This study analyzed data of sample aged 15 years or older [N=168,285]. The data were estimated to represent the population using sampling weights.

Results: Prevalence of 12-month drinkers, 30-day drinkers, regular (weekly) drinkers, high-risk drinkers, binge drinkers, and drink-driving was 30.0%, 21.1%, 16.4%, 2.8%, 4.9% and 10.1% respectively. 12.9% of underage people (<20 years) reported consuming alcohol in the last 12 months. Alcohol drinkers were highly prevalent in a group of people who were male, aged 20-49 years, married, low educated, middle-income level, agriculture and labor, and living in rural area and the North and Northeast. Among all provinces, prevalence of alcohol drinkers was highest in North provinces. The most consumed alcoholic beverage was beer, followed by white spirits and colored spirits. Prevalence of untaxed alcohol drinkers was 2.4% (2.3% for domestic products drinkers and 0.2% for imported products drinkers). Estimated untaxed consumption was 4.7% of total alcohol consumption.

Discussion: The findings of this study illustrate situation of alcohol consumption of the Thai population and critical information to be used for evaluation and monitoring in populations and provinces with high prevalence of alcohol use.

Keywords: Alcohol consumption, alcohol survey, pattern of drinking, untaxed alcohol consumption

ภูมิหลังและเหตุผล

๖๖ อลกอฮอล์ก่อให้เกิดปัญหาทั้งต่อผู้ดื่มและบุคคลรอบข้าง เป็นปัญหาทางสาธารณสุข เศรษฐกิจและสังคมที่สำคัญ ทำให้มีผู้เสียชีวิตทั่วโลกปีละประมาณ ๒.๓ ล้านคน คิดเป็นภาระโรคเท่ากับร้อยละ ๔.๖ ของภาระโรคทั้งหมด^(๑) ปี พ.ศ. ๒๕๔๔ ปริมาณการบริโภคแอลกอฮอล์ต่อหัวประชากรในประเทศไทยสูงถึง ๘.๔๗ ลิตรต่อคนต่อปี คิดเป็นลำดับที่ ๔๒ ของโลก โดยการบริโภคส่วนใหญ่มาจากสุรา ๗.๑๓ ลิตร และเบียร์ ๑.๓๑ ลิตร^(๒) นอกจากนี้การดื่มแอลกอฮอล์เป็นปัจจัยเสี่ยงที่สำคัญในประเทศไทยเป็นอันดับสอง ซึ่งก่อให้เกิดภาระโรคเท่ากับร้อยละ ๘.๑ ของภาระโรคทั้งหมด^(๓) และเมื่อประเมินความเสียหายทางเศรษฐกิจมีมูลค่าสูงถึง ๑.๕๑ แสนล้านบาท หรือร้อยละ ๑.๙๗ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายใน

ประเทศ^(๔) ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องใช้มาตรการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทยเพื่อลดปริมาณการบริโภคและป้องกันปัญหาที่ตามมาจากการดื่มแอลกอฮอล์ โดยเฉพาะมาตรการด้านภาษีและราคา การจำกัดการเข้าถึง การควบคุมการตลาด^(๕) รวมทั้งมาตรการต่างๆ เพื่อลดการดื่มแบบเสี่ยงเฉพาะกลุ่ม เช่น การให้คำแนะนำแบบสั้น^(๖-๘)

การบริโภคแอลกอฮอล์ก่อให้เกิดผลกระทบใน ๓ ลักษณะ คือ การเป็นพิษ (Toxicity) การมึนเมา (Intoxication) และการเสพติด (Dependence) ซึ่งมีความสัมพันธ์กับรูปแบบการบริโภคแอลกอฮอล์ (Pattern of drinking) และปริมาณการบริโภค (Volume of consumption)^(๙) การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ปริมาณมากโดยเฉลี่ยต่อวันมากกว่า ๔๐ กรัมใน

เพศชาย หรือ ๒๐ กรัมในเพศหญิง (High-risk drinking level) มีความสัมพันธ์ที่ชัดเจนในการเกิดโรคที่รุนแรง เช่น โรคตับแข็ง โรคมะเร็ง โรคจิตและประสาท^(๒,๑๐) นอกจากนี้รูปแบบการดื่มยังมีความสัมพันธ์กับปัญหาที่ตามมา การดื่มอย่างหนัก หรือดื่มในปริมาณมากในครั้งเดียว (Heavy episodic drinking) ตั้งแต่ ๕ หน่วยดื่มหรือแอลกอฮอล์ ๕๐ กรัม มีความสัมพันธ์ต่อการเกิดภัยอันตรายในระยะสั้น เช่น การทะเลาะวิวาท อุบัติเหตุจลาจล อาชญากรรม และการตายก่อนวันอันควร^(๒,๑๐) ดังนั้นทั้งปริมาณการบริโภคและรูปแบบการดื่มจึงเป็นข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญในการกำหนดนโยบายแอลกอฮอล์ โดยแหล่งข้อมูลหลักมาจากการสำรวจพฤติกรรมการบริโภค ข้อมูลจากการสำรวจจะแสดงถึงพฤติกรรมการบริโภคตามลักษณะหรือกลุ่มของประชากรได้ ทำให้รัฐบาลสามารถกำหนดนโยบายได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ประเทศไทยมีการสำรวจข้อมูลการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับประเทศมาตั้งแต่ปี ๒๕๑๙ โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ ที่ทำการสำรวจความชุกและรูปแบบการดื่มในการสำรวจอนามัยและสวัสดิการ จากการที่แนวโน้มการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และผลกระทบเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ จึงมีการสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่และดื่มสุราของประชากร (สพบ.ส.) แยกออกมาโดยเฉพาะตั้งแต่ปี ๒๕๔๔ และทำการสำรวจทุกๆ ๓-๔ ปี เพื่อรายงานข้อมูลความชุกและรูปแบบของการสูบบุหรี่และดื่มสุรา รวมทั้งผลกระทบที่ตามมาและทัศนคติต่อนโยบายควบคุมยาสูบและแอลกอฮอล์ ในปี ๒๕๕๐ การสำรวจนี้ได้เพิ่มคำถามสำคัญสำหรับนโยบายแอลกอฮอล์ ได้แก่ ปริมาณการดื่ม การดื่มอย่างหนัก และการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นอกระบบภาษี โดยมีการกำหนดกรอบเวลาอ้างอิงในการสอบถามพฤติกรรมการดื่ม นอกจากนี้ยังได้เพิ่มขนาดตัวอย่างให้เป็นตัวแทนของประชากรได้ในระดับจังหวัด ทำให้สามารถออกรายงานผลได้ทั้งในระดับประเทศและจังหวัด^(๑๑) ดังนั้นการศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อรายงานสถานการณ์การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชากรไทยจากข้อมูลการสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่และดื่มสุราของประชากร พ.ศ. ๒๕๕๐

ระเบียบวิธีศึกษา

ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง

การสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่และดื่มสุราของประชากร พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นการสำรวจครัวเรือนที่ทำการสุ่มด้วยวิธีแบบหลายขั้นตอน (Stratified two-stage sampling) ดำเนินการโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ ดังรายละเอียดที่อธิบายไว้ในรายงานการสำรวจ^(๑๑) การสำรวจนี้ทำการสำรวจข้อมูลใน ๗๖ จังหวัดทั่วประเทศ โดยแต่ละจังหวัดแบ่งชั้นภูมิตามเขตพื้นที่การปกครอง ได้แก่ ในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาล ทำการสุ่มตัวอย่างสองขั้น ขั้นแรกเป็นการสุ่มครัวเรือนและขั้นที่สองเป็นการสุ่มบุคคล ครัวเรือนตัวอย่างทั้งหมดเท่ากับ ๗๙,๕๖๐ ครัวเรือน และจำนวนตัวอย่างทั้งหมดเท่ากับ ๗๙,๕๖๐ ซึ่งเป็นตัวแทนของประชากรทั้งประเทศ จำนวน ๖๕,๘๓๖,๕๕๐ คน และการสำรวจนี้ได้คำนวณขนาดตัวอย่างที่ใหญ่เพียงพอสำหรับการออกรายงานที่เป็นตัวแทนได้ทั้งในระดับประเทศ และระดับจังหวัด

การวัดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

การสำรวจนี้เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์โดยเจ้าหน้าที่ภาคสนามเข้าไปหากกลุ่มตัวอย่างที่บ้าน ในกรณีที่เข้าไป ๓ ครั้งแล้วไม่พบ จะสอบถามข้อมูลจากสมาชิกในครัวเรือนแทนแบบสอบถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ประกอบด้วย ๘ ส่วน โดยส่วนที่ ๔ เป็นคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กลุ่มตัวอย่างจะถูกถามถึงสถานะภาพการดื่มและความถี่ของการดื่มในช่วง ๑๒ เดือนก่อนการสัมภาษณ์ ประเภทเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ดื่มบ่อยที่สุด ๓ ประเภท การดื่มอย่างหนัก (Binge drinking) ซึ่งหมายถึง การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในปริมาณที่มีเอทานอลตั้งแต่ ๕๐ กรัมขึ้นไป เช่น สุรา ๕ เบ็ก หรือ ๑/๒ ขวดเล็ก หรือ ๑/๔ ขวดใหญ่ / เบียร์ ๒ ขวดใหญ่ หรือ ๔ กระป๋อง / ไวน์ ๕ แก้ว / สุราผสมน้ำผลไม้ ๔๑/๒ แก้ว หรือ ๔๑/๒ กระป๋อง การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นอกระบบภาษี (ทั้งที่ผลิตภายในประเทศและนำเข้าจากต่างประเทศ) สถานที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และการดื่มแล้วขับชี่ยานพาหนะ และข้อมูลปริมาณและความถี่ใน

การดื่มเครื่องดื่มในช่วง ๓๐ วันก่อนการสัมภาษณ์ โดยผู้ดื่มถูกถามความถี่ในการดื่ม (Frequency of drinking: F) เป็นช่วงของความถี่ เช่น ดื่มทุกวัน เกือบทุกวัน (๕-๖ วัน/สัปดาห์) วันเว้นวัน (๓-๔ วัน/สัปดาห์) เป็นต้น สำหรับปริมาณการดื่ม (Quantity of drinking: Q) ถูกถามเป็น หน่วยภาชนะที่ใช้ดื่ม (Drink size: Q_{size}) ซึ่งมีทั้งหมด ๑๒ รหัส และจำนวนหน่วยที่ดื่มในวันที่ยื่น (Number of drinks per drinking day: Q_{day}) ของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภทนั้นๆ

ปริมาณการบริโภค (Volume of consumption) คำนวณจากข้อมูลทั้ง Q และ F โดยแปลงความถี่จากช่วงเป็นจำนวนวันที่ดื่ม (Number of drinking days: F_{day}) โดยใช้ค่ากึ่งกลางของแต่ละช่วงความถี่ไปคิดจำนวนวันที่ดื่มในช่วง ๓๐ วัน เช่น ดื่มเกือบทุกวัน (๕-๖ วัน/สัปดาห์) เท่ากับ ๕.๕ วัน/สัปดาห์ คิดเป็น ๒๓.๕๗ วันในช่วงหนึ่งเดือน และคำนวณปริมาตรเครื่องดื่มที่บริโภคต่อวันที่ดื่ม (Volume of drinks per drinking day) จาก Q_{size} และ Q_{day} เช่น ดื่มเบียร์ ๒ กระป๋อง คิดเป็น ๒x๓๓๐ มิลลิลิตร เท่ากับ ๖๖๐ มิลลิลิตร เนื่องจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แต่ละประเภทมีความเข้มข้นของแอลกอฮอล์บริสุทธิ์หรือเอทานอลไม่เท่ากัน จึงปรับจากปริมาตรของเครื่องดื่มเป็นปริมาตรของเอทานอล ด้วยความเข้มข้นของแอลกอฮอล์ตามปริมาตร (Alcohol by volume: ABV) ๕% หรือ ๐.๐๕ สำหรับเบียร์ และไวน์คูลเลอร์หรือสุราผสมรสผลไม้ (Ready-to-drink: RTD) ๐.๑๒๕ สำหรับไวน์หรือแชมเปญ และสุราแช่พื้นเมือง และ ๐.๔ สำหรับสุรา เมื่อเอทานอล ๑ มิลลิลิตรมีน้ำหนัก ๐.๗๙ สามารถคำนวณปริมาณการบริโภคแอลกอฮอล์บริสุทธิ์ต่อวัน ได้ดังนี้

$$\text{Ethanol}_{\text{avg}} = \frac{\sum_{i=0}^{n=3} (F_{\text{day}_i} \times Q_{\text{day}_i} \times Q_{\text{size}_i} \times \text{ABV}_i \times 0.79)}{30}$$

โดย Ethanol_{avg} คือ ปริมาณแอลกอฮอล์บริสุทธิ์หรือเอทานอลที่ดื่มโดยเฉลี่ยต่อวัน (กรัมต่อวัน) F_{day} คือ จำนวนวันที่ดื่ม Q_{day} คือ จำนวนหน่วยที่ดื่มต่อวัน Q_{size} คือ ขนาดของหน่วยที่ใช้ดื่ม ABV คือ ความเข้มข้นของเอทานอลตามปริมาตร และ i คือ ประเภทเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

จากข้อมูลปริมาณการดื่มต่อวันสามารถระบุ ผู้ที่ดื่มแบบเสี่ยงสูง ได้เป็น ผู้ที่ดื่มแอลกอฮอล์ตั้งแต่ ๔๐ กรัมต่อวัน (สำหรับเพศชาย) หรือ ๒๐ กรัมต่อวัน (สำหรับเพศหญิง)^(๑๒)

สัดส่วนของการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นอกระบบภาษี การสำรวจนี้ได้เก็บข้อมูลการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นอกระบบภาษี ที่ผลิตในประเทศและที่นำเข้าจากต่างประเทศ การศึกษานี้ได้คำนวณหาสัดส่วนของปริมาณการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นอกระบบภาษีในการบริโภคแอลกอฮอล์ทั้งหมด โดยจำแนกตามประเภทเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์นอกระบบภาษีที่ผลิตในประเทศส่วนใหญ่ คือ สุราขาวเถื่อน ดังนั้นจึงหาสัดส่วนของสุรขาวนอกระบบภาษีสำหรับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นอกระบบภาษีที่ผลิตในประเทศ ส่วนเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นอกระบบภาษีที่นำเข้าส่วนใหญ่ คือ สุราสีลกลอบนำเข้า ดังนั้นจึงหาสัดส่วนของสุราสีนำเข้านอกระบบภาษีสำหรับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นอกระบบภาษีที่นำเข้าจากต่างประเทศ

เนื่องจากการสำรวจนี้มีเฉพาะข้อมูลความถี่ในการบริโภค ดังนั้นจึงได้หาสัดส่วนของการบริโภคสุรขาวนอกระบบภาษีภายใต้สมมติฐานที่ว่า ผู้บริโภคจะดื่มสุรขาวนอกระบบภาษีทดแทนสุราในระบบภาษี ทำให้สามารถคำนวณสัดส่วนของการดื่มสุรขาวนอกระบบภาษีได้ ตัวอย่างสำหรับสุรขาวเถื่อนคือ จำนวนวันที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นอกระบบภาษีที่ผลิตในประเทศหารด้วยจำนวนวันที่ดื่มสุรขาว จากนั้นผู้วิจัยได้ประมาณการปริมาณการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นอกระบบภาษี โดยอาศัยข้อมูลการขายในปี ๒๕๕๐ ของกรมสรรพสามิต^(๑๓) และสัดส่วนของการบริโภคที่คำนวณได้จากการศึกษานี้

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษานี้วิเคราะห์ข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุตั้งแต่ ๑๕ ปีขึ้นไป จำนวน ๑๖๘,๒๘๕ ตัวอย่าง และวิเคราะห์ข้อมูลโดยอาศัยการถ่วงน้ำหนัก (Weighting) ของตัวอย่างแต่ละคนซึ่งสะท้อนถึงความน่าจะเป็นในการถูกสุ่มเป็นตัวอย่าง เพื่อให้ได้ค่าประมาณการที่เป็นตัวแทนของประชากรทั้งประเทศ ทำการรายงานจำนวนและร้อยละของผู้บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ดังต่อไปนี้ การดื่มใน ๑๒ เดือน การดื่มใน ๓๐ วัน

การดื่มประจำทุกสัปดาห์ การดื่มแบบเสียงสูง การดื่มอย่างหนัก การดื่มแล้วขับชี่ยานพาหนะ การดื่มตามประเภทเครื่องดื่ม และการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นอกระบบภาษี นำเสนอความชุกของการดื่มใน ๑๒ เดือน การดื่มประจำทุกสัปดาห์ การดื่มอย่างหนัก และการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นอกระบบภาษี ตามลักษณะทางประชากร เศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพสมรส ฐานะทางเศรษฐกิจ อาชีพ พื้นที่พักอาศัย และภูมิภาค สำหรับฐานะทางเศรษฐกิจใช้รายได้เฉลี่ยต่อหัวสมาชิกในครัวเรือน โดยแบ่งออกเป็น ๕ กลุ่มเท่าๆกัน ผู้ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อหัวต่ำที่สุดร้อยละ ๒๐ แรกจะอยู่ในกลุ่มยากจนที่สุดหรือ ควินไทล์ที่ ๑ สำหรับผู้ที่มีรายได้ต่อหัวสูงที่สุดร้อยละ ๒๐ จะอยู่ในกลุ่มรวยที่สุดหรือควินไทล์ที่ ๕^(๑๔,๑๕) สัดส่วนของการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นำเสนอเป็นค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำเสนอข้อมูลพฤติกรรมกรรมการบริโภคระดับจังหวัดเป็นแผนภูมิสำหรับความชุกของการดื่มใน ๑๒ เดือน การดื่มในเด็กและเยาวชน การดื่มอย่างหนัก และการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นอกระบบภาษี ในการสำรวจนี้ ครั้งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างได้ข้อมูลจากการตอบแทน ซึ่งค่าความชุกที่ประมาณจากกลุ่มนี้จะต่ำกว่าการตอบด้วยตนเอง อย่างไรก็ตามความชุกที่ประมาณจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีค่าน้อยกว่ากลุ่มที่ตอบด้วยตนเองไม่มากนัก และเพื่อให้มีข้อมูลของประชากรทุกกลุ่ม การศึกษานี้จึงรายงานผลจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาพบว่า ในประชากรไทยอายุตั้งแต่ ๑๕ ปีขึ้นไป มีผู้ที่เคยดื่มแอลกอฮอล์ในชีวิตนี้ร้อยละ ๓๖.๘ ซึ่งระบุว่าโดยปกติดื่มแอลกอฮอล์ร้อยละ ๒๙.๓ และเลิกดื่มแล้วร้อยละ ๗.๕ เมื่อใช้กรอบเวลาอ้างอิงในการระบุสถานภาพในการดื่มพบว่า มีผู้บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใน ๑๒ เดือนร้อยละ ๓๐.๐ หรือประมาณ ๑๕.๔ ล้านคน โดยร้อยละ ๙๙.๑ ของผู้ที่ระบุว่าโดยปกติดื่ม เป็นผู้ดื่มในช่วง ๑๒ เดือน และร้อยละ ๑๓.๔ ของผู้ที่ระบุว่าเลิกดื่มแล้ว เป็นผู้ดื่มในช่วง ๑๒ เดือน จากการสำรวจนี้พบว่า ความชุกของผู้ดื่มประจำทุก

สัปดาห์เท่ากับร้อยละ ๑๖.๔ ผู้ดื่มแบบเสียงสูงร้อยละ ๒.๘ ผู้ดื่มอย่างหนักร้อยละ ๔.๙ และผู้ดื่มแล้วขับร้อยละ ๑๐.๑ ประเภทเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีการบริโภคมากที่สุดคือ เบียร์ รองลงมาคือ สุราขาว และสุราสี นอกจากนี้ยังพบว่าผู้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นอกระบบภาษีมีความชุกเท่ากับร้อยละ ๒.๔ โดยมีผู้ดื่มเครื่องดื่มนอกระบบภาษีที่ผลิตในประเทศร้อยละ ๒.๓ และผู้ดื่มเครื่องดื่มนอกระบบภาษีที่นำเข้าจากต่างประเทศร้อยละ ๐.๒ ซึ่งส่วนใหญ่จะดื่มหลายๆครั้งหรือน้อยกว่าเดือนละครั้ง (ตารางที่ ๑)

ตารางที่ ๒ แสดงความชุกของผู้ดื่มแอลกอฮอล์ ผู้ดื่มประจำทุกสัปดาห์ ผู้ดื่มอย่างหนัก และผู้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นอกระบบภาษี ตามลักษณะประชากร พบว่า เพศชายดื่มแอลกอฮอล์มากกว่าเพศหญิง ๕.๗ เท่า ดื่มประจำทุกสัปดาห์มากกว่า ๑๐ เท่า ดื่มอย่างหนักและดื่มนอกระบบภาษีมากกว่าประมาณ ๗ เท่า ช่วงอายุที่ดื่มแอลกอฮอล์มากที่สุดคืออายุในช่วง ๓๕-๔๙ ปี (ร้อยละ ๓๗.๓) และ ๒๐-๓๔ ปี (ร้อยละ ๓๔.๒) สำหรับเยาวชนที่มีอายุระหว่าง ๑๕-๑๙ ปี มีสัดส่วนของผู้ที่ดื่มแอลกอฮอล์เท่ากับร้อยละ ๑๒.๙ โดยร้อยละ ๗.๕ ดื่มประจำทุกสัปดาห์ และมีบางส่วนเคยดื่มอย่างหนัก

สำหรับระดับการศึกษาแต่ละช่วงมีสัดส่วนของผู้ดื่มแอลกอฮอล์ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นอกระบบภาษีที่กลุ่มที่มีการศึกษาต่ำกว่าจะมีสัดส่วนของผู้บริโภคมากกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาสูงกว่า กลุ่มที่สมรรถจะมีสัดส่วนของผู้บริโภคมากกว่ากลุ่มที่โสด เมื่อจำแนกตามรายได้ พบว่า กลุ่มที่มีรายได้ระดับปานกลางมีสัดส่วนของผู้บริโภคมากกว่ากลุ่มที่จนที่สุดและกลุ่มที่รวยที่สุดเล็กน้อย ยกเว้นการดื่มนอกระบบภาษีที่กลุ่มที่จนที่สุดจะมีสัดส่วนของผู้บริโภคมากที่สุด และกลุ่มที่รวยที่สุดจะมีสัดส่วนของผู้บริโภคน้อยที่สุด สำหรับการประกอบอาชีพ พบว่า กลุ่มที่มีงานทำมีสัดส่วนของผู้บริโภคมากกว่า โดยเฉพาะกลุ่มงานการผลิต กรรมกร เกษตรกรรม และการประมง

พื้นที่นอกเขตเทศบาลมีสัดส่วนของผู้บริโภคมากกว่าพื้นที่ในเขตเทศบาล สำหรับภูมิภาค พบว่า ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีสัดส่วนของผู้บริโภคมากที่สุด และการ

ตารางที่ ๑ จำนวนและร้อยละของผู้ดื่มแอลกอฮอล์

พฤติกรรมบริโภค	จำนวนประชากร (ล้านคน)	ร้อยละ (๙๕% CI)
ดื่มแอลกอฮอล์ใน ๑๒ เดือน	๑๕.๓๖	๓๐.๐๒ (๓๐.๐๑, ๓๐.๐๔)
ดื่มแอลกอฮอล์ใน ๓๐ วัน	๑๑.๑๑	๒๑.๗๑ (๒๑.๗๐, ๒๑.๗๓)
ดื่มประจำทุกสัปดาห์	๘.๓๘	๑๖.๓๘ (๑๖.๓๗, ๑๖.๓๙)
ดื่มแบบเสียงสูง	๑.๔๔	๒.๘๘ (๒.๘๖, ๒.๘๙)
ดื่มอย่างหนัก	๒.๔๙	๔.๙๘ (๔.๙๖, ๔.๙๙)
ดื่มแล้วขับชี่ยานพาหนะ	๕.๑๙	๑๐.๓๘ (๑๐.๓๗, ๑๐.๓๙)
ดื่มตามประเภทเครื่องดื่ม		
เบียร์	๙.๓๖	๑๘.๒๙ (๑๘.๒๘, ๑๘.๓๑)
สุราขาว	๖.๕๖	๑๒.๘๒ (๑๒.๘๑, ๑๒.๘๓)
สุราสีห่อไทย	๓.๑๗	๖.๓๔ (๖.๓๓, ๖.๓๕)
สุราสีห่อนอก	๐.๗๓	๑.๔๖ (๑.๔๕, ๑.๔๗)
ยาแดงเหล้า	๐.๒๙	๐.๕๘ (๐.๕๖, ๐.๕๙)
ไวน์คูลเลอร์ สุราผสมน้ำผลไม้ (RTD)	๐.๐๙	๐.๑๘ (๐.๑๗, ๐.๑๙)
สุราแช่พื้นเมือง	๐.๐๙	๐.๑๘ (๐.๑๗, ๐.๑๙)
ไวน์ แชมเปญ	๐.๐๗	๐.๑๔ (๐.๑๓, ๐.๑๕)
สุราจีน เชียงซุน	๐.๐๒	๐.๐๔ (๐.๐๓, ๐.๐๔)
ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นอกระบบภาษี	๑.๒๓	๒.๔๖ (๒.๔๕, ๒.๔๗)
ดื่มเครื่องดื่มนอกระบบภาษีที่ผลิตในประเทศ	๑.๑๗	๒.๓๔ (๒.๓๓, ๒.๓๕)
ทุกสัปดาห์ (ตั้งแต่ ๑ วัน/สัปดาห์ขึ้นไป)	๐.๔๐	๐.๘๐ (๐.๗๙, ๐.๘๑)
ทุกเดือน (๑-๓ วัน/เดือน)	๐.๒๕	๐.๕๐ (๐.๔๙, ๐.๕๑)
นานๆ ครั้ง (๑-๑๑ วัน/ปี)	๐.๕๘	๑.๑๖ (๑.๑๕, ๑.๑๗)
ดื่มเครื่องดื่มนอกระบบภาษีที่นำเข้าจากต่างประเทศ	๐.๑๒	๐.๒๔ (๐.๒๓, ๐.๒๕)
ทุกสัปดาห์ (ตั้งแต่ ๑ วัน/สัปดาห์ขึ้นไป)	๐.๒๗	๐.๕๔ (๐.๕๓, ๐.๕๕)
ทุกเดือน (๑-๓ วัน/เดือน)	๐.๑๒	๐.๒๔ (๐.๒๓, ๐.๒๕)
นานๆ ครั้ง (๑-๑๑ วัน/ปี)	๐.๘๔	๑.๖๘ (๑.๖๖, ๑.๖๙)

ดื่มเครื่องดื่มนอกระบบภาษีมีสัดส่วนมากในสองภูมิภาคนี้ ส่วนภาคใต้มีสัดส่วนของผู้บริโภคน้อยที่สุด

การศึกษานี้คำนวณสัดส่วนของการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นอกระบบภาษี ตารางที่ ๓ แสดงจำนวนของผู้ดื่มสุราขาวและสุราสีนอกหรือสุราสีนำเข้าจากต่างประเทศ โดยผู้บริโภคสุราขาวในช่วง ๑๒ เดือน ส่วนใหญ่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ ส่วนผู้บริโภคสุราสีนำเข้าประมาณครึ่งหนึ่งอยู่ในกรุงเทพฯและภาคกลาง จากที่ช่วงเวลาในการเก็บข้อมูล ๓๐ วันก่อนการสัมภาษณ์ เป็นช่วงเข้า

พรรษา จึงน่าสังเกตว่า ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีสัดส่วนของผู้ดื่มสุราขาวใน ๑๒ เดือน ที่ยังคงดื่มในช่วง ๓๐ วันด้วยนั้น น้อยกว่าในภาคอื่นๆ และก็มีลักษณะเช่นเดียวกันสำหรับผู้ดื่มสุราสีนำเข้าในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและกรุงเทพฯ

สำหรับสัดส่วนการบริโภคสุรานอกระบบภาษี พบว่า ในผู้ดื่มสุราขาวในช่วง ๓๐ วัน ร้อยละ ๑๒.๙ เป็นผู้ดื่มสุรานอกระบบภาษีด้วย โดยพบมากที่สุดที่ภาคเหนือถึงร้อยละ ๒๖.๗ เมื่อหาสัดส่วนของปริมาณการดื่มสุรานอกระบบภาษี

ตารางที่ ๒ ความชุกของผู้ดื่มแอลกอฮอล์ ตามลักษณะประชากร

ลักษณะประชากร	จำนวนประชากร (ล้านคน)	ความชุก, ร้อยละ (๙๕% CI)			
		ดื่มใน ๑๒ เดือน	ดื่มประจำ ทุกสัปดาห์	ดื่ม อย่างหนัก	ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ นอกระบบภาษี
เพศ					
หญิง	๒๖.๓๕	๙.๐๙ (๘.๐๘, ๙.๑๐)	๓.๐๔ (๓.๐๓, ๓.๐๕)	๑.๑๕ (๑.๑๕, ๑.๑๖)	๐.๖๓ (๐.๖๒, ๐.๖๓)
ชาย	๒๔.๘๑	๕๒.๒๖ (๕๒.๒๓, ๕๒.๒๘)	๓๐.๕๕ (๓๐.๕๒, ๓๐.๕๗)	๘.๘๑ (๘.๘๐, ๘.๘๒)	๔.๓๐ (๔.๒๙, ๔.๓๑)
กลุ่มอายุ					
๑๕-๑๙ ปี	๕.๒๖	๑๒.๙๒ (๑๒.๘๙, ๑๒.๙๖)	๖.๔๖ (๖.๔๓, ๖.๔๘)	๑.๖๑ (๑.๖๐, ๑.๖๒)	๐.๙๕ (๐.๙๔, ๐.๙๖)
๒๐-๒๔ ปี	๑๖.๐๒	๓๔.๑๙ (๓๔.๑๖, ๓๔.๒๒)	๒๐.๖๑ (๒๐.๕๙, ๒๐.๖๓)	๕.๔๕ (๕.๔๔, ๕.๔๖)	๒.๔๐ (๒.๓๙, ๒.๔๑)
๒๕-๔๙ ปี	๑๕.๖๐	๓๖.๓๕ (๓๖.๓๒, ๓๖.๓๘)	๒๐.๑๑ (๒๐.๐๙, ๒๐.๑๓)	๖.๔๒ (๖.๔๐, ๖.๔๓)	๓.๒๒ (๓.๒๑, ๓.๒๓)
๕๐-๖๔ ปี	๙.๔๑	๒๘.๖๓ (๒๘.๖๑, ๒๘.๖๕)	๑๓.๕๔ (๑๓.๕๒, ๑๓.๕๖)	๔.๖๑ (๔.๖๐, ๔.๖๒)	๒.๕๐ (๒.๔๙, ๒.๕๑)
๖๕ ปี ขึ้นไป	๔.๖๘	๑๓.๓๔ (๑๓.๓๒, ๑๓.๓๖)	๕.๓๕ (๕.๓๓, ๕.๓๗)	๑.๘๑ (๑.๘๐, ๑.๘๒)	๑.๑๙ (๑.๑๘, ๑.๒๐)
สถานะภาพสมรส					
สมรส	๓๓.๐๘	๓๒.๙๕ (๓๒.๙๓, ๓๒.๙๗)	๑๖.๓๐ (๑๖.๒๘, ๑๖.๓๒)	๕.๒๐ (๕.๑๙, ๕.๒๑)	๒.๖๘ (๒.๖๗, ๒.๖๙)
โสด/ไม่หย่า/แยก	๑๘.๐๗	๒๔.๖๖ (๒๔.๖๔, ๒๔.๖๘)	๑๔.๖๙ (๑๔.๖๗, ๑๔.๗๑)	๔.๒๕ (๔.๒๔, ๔.๒๖)	๑.๙๒ (๑.๙๑, ๑.๙๓)
การศึกษา					
ประถมศึกษา/ต่ำกว่า	๒๙.๓๑	๓๐.๔๕ (๓๐.๔๓, ๓๐.๔๗)	๑๕.๘๒ (๑๕.๘๑, ๑๕.๘๓)	๔.๙๒ (๔.๙๑, ๔.๙๓)	๒.๘๗ (๒.๘๖, ๒.๘๘)
มัธยมศึกษา	๑๕.๕๙	๒๙.๘๐ (๒๙.๗๙, ๒๙.๘๑)	๑๖.๖๔ (๑๖.๖๓, ๑๖.๖๕)	๕.๐๓ (๕.๐๒, ๕.๐๔)	๒.๐๐ (๑.๙๙, ๒.๐๑)
วิทยาลัย/สูงกว่า	๖.๑๕	๒๘.๔๗ (๒๘.๔๖, ๒๘.๔๘)	๑๕.๘๐ (๑๕.๗๙, ๑๕.๘๑)	๔.๓๒ (๔.๓๑, ๔.๓๓)	๑.๒๔ (๑.๒๓, ๑.๒๕)
รายได้					
ควินไทล์ที่ ๑	๙.๖๒	๒๙.๑๑ (๒๙.๐๘, ๒๙.๑๕)	๑๔.๖๕ (๑๔.๖๓, ๑๔.๖๗)	๔.๓๔ (๔.๓๓, ๔.๓๕)	๓.๘๐ (๓.๗๙, ๓.๘๑)
ควินไทล์ที่ ๒	๙.๖๒	๓๐.๖๒ (๓๐.๖๑, ๓๐.๖๓)	๑๖.๓๗ (๑๖.๓๖, ๑๖.๓๘)	๔.๘๙ (๔.๘๘, ๔.๙๐)	๓.๒๐ (๓.๑๙, ๓.๒๑)
ควินไทล์ที่ ๓	๑๐.๑๖	๓๑.๔๔ (๓๑.๔๓, ๓๑.๔๕)	๑๖.๓๓ (๑๖.๓๒, ๑๖.๓๔)	๔.๘๒ (๔.๘๑, ๔.๘๓)	๒.๕๕ (๒.๕๔, ๒.๕๖)
ควินไทล์ที่ ๔	๑๐.๖๓	๓๐.๔๖ (๓๐.๔๕, ๓๐.๔๗)	๑๖.๔๘ (๑๖.๔๗, ๑๖.๔๙)	๕.๒๗ (๕.๒๖, ๕.๒๘)	๑.๖๐ (๑.๕๙, ๑.๖๑)
ควินไทล์ที่ ๕	๑๐.๙๓	๒๘.๔๖ (๒๘.๔๕, ๒๘.๔๗)	๑๕.๙๗ (๑๕.๙๖, ๑๖.๐๐)	๔.๙๗ (๔.๙๖, ๔.๙๘)	๑.๑๓ (๑.๑๒, ๑.๑๓)
อาชีพ					
ไม่ทำงาน	๑๒.๙๐	๑๐.๖๓ (๑๐.๖๑, ๑๐.๖๕)	๕.๐๓ (๕.๐๒, ๕.๐๔)	๑.๔๘ (๑.๔๗, ๑.๔๙)	๐.๗๓ (๐.๗๒, ๐.๗๓)
ผู้บริหาร วิชาชีพ เทคนิค	๕.๖๙	๓๕.๘๐ (๓๕.๗๙, ๓๕.๘๑)	๑๙.๖๐ (๑๙.๕๙, ๑๙.๖๑)	๕.๙๗ (๕.๙๖, ๕.๙๘)	๑.๙๙ (๑.๙๘, ๒.๐๐)
เสมียน งานบริการ	๖.๖๑	๒๔.๙๓ (๒๔.๙๒, ๒๔.๙๔)	๑๓.๔๓ (๑๓.๔๒, ๑๓.๔๔)	๔.๒๗ (๔.๒๖, ๔.๒๘)	๑.๓๒ (๑.๓๑, ๑.๓๓)
เกษตรกรกรรม ประมง	๑๔.๔๐	๓๖.๙๕ (๓๖.๙๔, ๓๖.๙๖)	๑๙.๐๙ (๑๙.๐๘, ๑๙.๑๐)	๕.๕๒ (๕.๕๑, ๕.๕๓)	๔.๒๒ (๔.๒๑, ๔.๒๓)
งานการผลิต	๗.๐๔	๔๖.๑๘ (๔๖.๑๗, ๔๖.๑๙)	๒๘.๖๕ (๒๘.๖๔, ๒๘.๖๖)	๘.๒๖ (๘.๒๕, ๘.๒๗)	๒.๖๗ (๒.๖๖, ๒.๖๘)
แรงงาน กรรมกร	๔.๕๓	๓๘.๑๘ (๓๘.๑๗, ๓๘.๑๙)	๒๑.๑๔ (๒๑.๑๓, ๒๑.๑๕)	๖.๖๕ (๖.๖๔, ๖.๖๖)	๓.๑๖ (๓.๑๕, ๓.๑๗)
พื้นที่พักอาศัย					
ในเขตเทศบาล	๑๖.๐๒	๒๖.๑๖ (๒๖.๑๕, ๒๖.๑๗)	๑๕.๐๔ (๑๕.๐๓, ๑๕.๐๕)	๔.๔๙ (๔.๔๘, ๔.๕๐)	๑.๓๑ (๑.๓๐, ๑.๓๑)
นอกเขตเทศบาล	๓๕.๕๕	๓๑.๗๖ (๓๑.๗๕, ๓๑.๗๗)	๑๖.๙๙ (๑๖.๙๘, ๑๗.๐๐)	๕.๐๔ (๕.๐๓, ๕.๐๕)	๒.๙๑ (๒.๙๐, ๒.๙๑)
ภูมิภาค					
กรุงเทพมหานคร	๕.๖๔	๒๑.๒๔ (๒๑.๒๓, ๒๑.๒๕)	๑๒.๑๖ (๑๒.๑๕, ๑๒.๑๗)	๓.๙๒ (๓.๙๑, ๓.๙๓)	๐.๔๕ (๐.๔๔, ๐.๔๖)
กลาง	๑๒.๙๐	๒๖.๘๖ (๒๖.๘๕, ๒๖.๘๗)	๑๕.๑๗ (๑๕.๑๖, ๑๕.๑๘)	๕.๔๑ (๕.๔๐, ๕.๔๒)	๐.๙๘ (๐.๙๗, ๐.๙๙)
เหนือ	๙.๒๒	๓๙.๐๔ (๓๙.๐๓, ๓๙.๐๕)	๒๐.๙๑ (๒๐.๙๐, ๒๐.๙๒)	๕.๘๑ (๕.๘๐, ๕.๘๒)	๖.๘๕ (๖.๘๔, ๖.๘๖)
ตะวันออกเฉียงเหนือ	๑๖.๖๐	๓๕.๔๔ (๓๕.๔๓, ๓๕.๔๕)	๑๘.๖๗ (๑๘.๖๖, ๑๘.๖๘)	๕.๓๘ (๕.๓๗, ๕.๓๙)	๒.๓๓ (๒.๓๒, ๒.๓๓)
ใต้	๖.๖๐	๑๗.๖๖ (๑๗.๖๕, ๑๗.๖๗)	๑๐.๔๑ (๑๐.๔๐, ๑๐.๔๒)	๒.๐๖ (๒.๐๕, ๒.๐๗)	๐.๙๔ (๐.๙๓, ๐.๙๕)

ต่อปริมาณการดื่มสุราขาวทั้งหมด ในผู้ที่ดื่มสุราขาวในช่วง ๓๐ วัน เท่ากับร้อยละ ๖๗.๘ ซึ่งหมายความว่าในปริมาณการดื่มสุราขาว ๑๐๐ ส่วน เป็นสุราขาวนอกระบบภาษี ๖๗.๘ ส่วน (ตารางที่ ๓)

ในผู้ดื่มสุราสีน้ำตาลพบว่า ร้อยละ ๕.๖ เป็นผู้ที่บริโภคสุรานำเข้านอกระบบภาษีด้วย โดยพบมากในกรุงเทพฯ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ ซึ่งสัดส่วนของปริมาณการบริโภคนอกระบบภาษีในปริมาณการบริโภคสุราสีน้ำตาลเข้าทั้งหมด เท่ากับร้อยละ ๓๙.๓ มีสัดส่วนที่สูงมากในกรุงเทพฯ (ร้อยละ

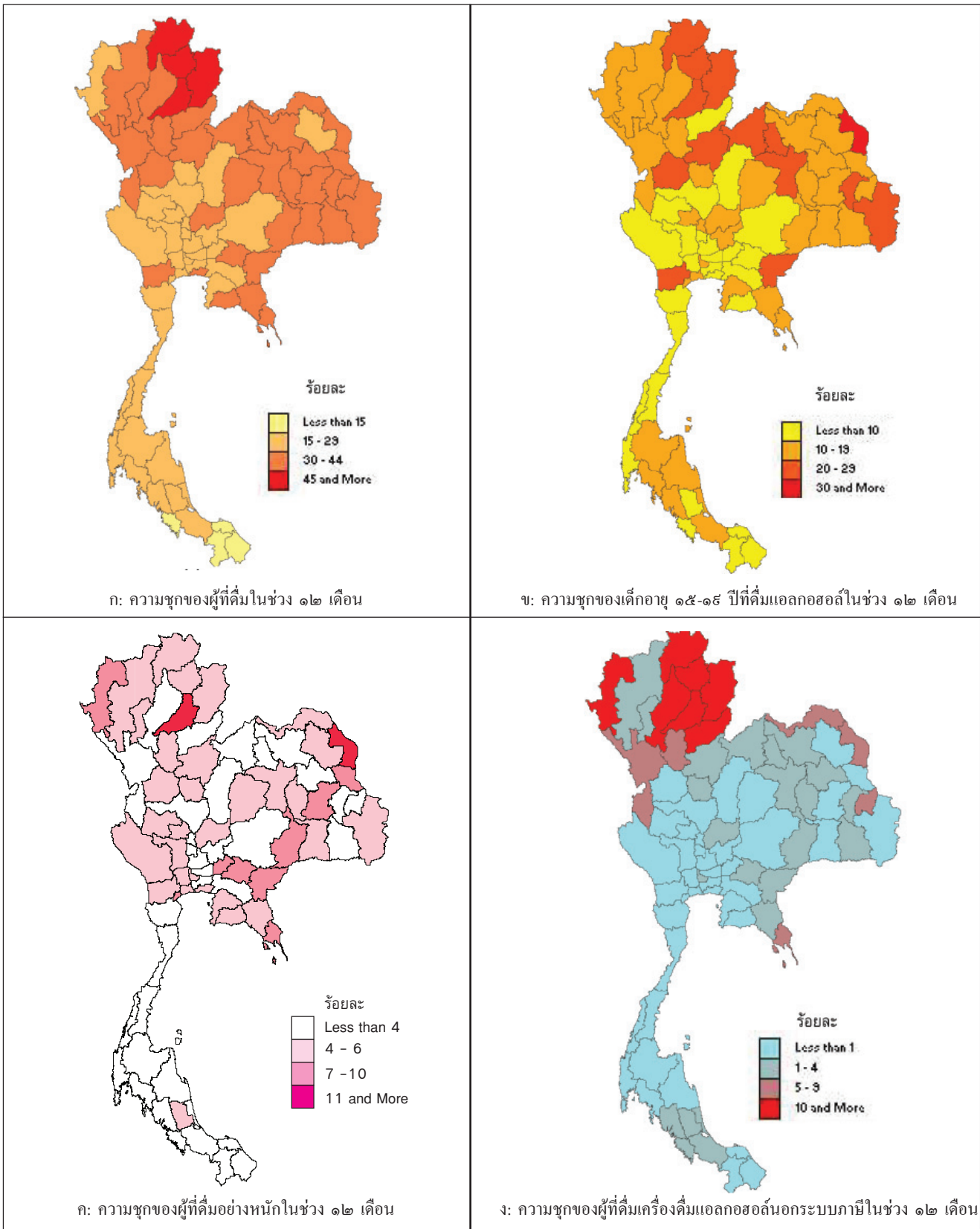
๖๐.๘) และภาคใต้ (ร้อยละ ๖๓.๘) (ตารางที่ ๓)

จากข้อมูลการขายของกรมสรรพสามิต ปริมาณการบริโภคแอลกอฮอล์ในปี ๒๕๕๐ เท่ากับ ๓๘๐.๖ ล้านลิตรของแอลกอฮอล์บริสุทธิ์ โดยการบริโภคสุราขาวและสุราสีน้ำตาลเข้าคิดเป็นร้อยละ ๕๐.๕ และ ๑๔.๔ ของปริมาณแอลกอฮอล์ทั้งหมด เมื่ออาศัยสัดส่วนการดื่มแอลกอฮอล์นอกระบบภาษีจากการศึกษาในครั้งนี้แล้ว สามารถหาปริมาณการบริโภคแอลกอฮอล์นอกระบบภาษีในปี ๒๕๕๐ ได้ที่ประมาณ ๑๗.๙ ล้านลิตร หรือร้อยละ ๔.๗ ของปริมาณการบริโภคแอลกอฮอล์ทั้งหมด

ตารางที่ ๓ การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นอกระบบภาษี

การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นอกระบบภาษี	กรุงเทพฯ	กลาง	ตะวันออกเฉียงเหนือ	เหนือ	ใต้	ทั้งหมด
สุราที่ผลิตในประเทศ						
จำนวนของผู้ดื่มสุราขาวใน ๑๒ เดือน, คน	๕๔,๘๗๕	๗๗๒,๖๒๐	๑,๕๗๘,๖๐๖	๓,๔๔๕,๖๕๕	๓๑๖,๐๖๓	๖,๕๖๗,๕๑๙
สัดส่วนของผู้ที่ดื่มสุราขาวใน ๓๐ วัน ต่อผู้ดื่มสุราขาวทั้งหมด, ร้อยละ	๘๕.๖	๘๘.๗	๙๕.๐	๗๓.๕	๘๘.๒	๘๕.๐
สัดส่วนของผู้ดื่มสุราขาวและดื่มสุรานอกระบบภาษีด้วย (a) ต่อผู้ดื่มสุราขาวใน ๓๐ วันทั้งหมด (A), ร้อยละ	๕.๗	๖.๒	๒๖.๗	๗.๑	๕.๗	๑๒.๕
สัดส่วนของปริมาณการดื่มสุราขาวของ a ในปริมาณการดื่มสุราขาวของทุกคน A, ร้อยละ	N/A	๐.๒	๓.๕	๑.๑	๐.๔	๑.๑
สัดส่วนของปริมาณสุราขาวนอกระบบภาษีต่อปริมาณสุราขาวทั้งหมดในผู้ดื่มสุราขาวใน ๓๐ วัน ที่ดื่มสุรานอกระบบภาษีด้วย (ร้อยละ), Mean (SD)	๒๗.๕ (๑๗.๖)	๖๗.๒ (๔๑.๑)	๘๐.๕ (๓๓.๓)	๓๕.๑ (๔๒.๒)	๖๐.๕ (๔๒.๐)	๖๗.๘ (๔๑.๐)
สุราที่นำเข้าจากต่างประเทศ						
จำนวนของผู้ดื่มสุราสีน้ำตาลใน ๑๒ เดือน, คน	๑๓๔,๓๕๑	๒๔๖,๖๗๘	๑๓๖,๕๓๕	๑๔๖,๔๕๕	๖๔,๖๕๑	๗๒๕,๑๕๔
สัดส่วนของผู้ที่ดื่มสุราสีน้ำตาลใน ๓๐ วัน ต่อผู้ดื่มสุราสีน้ำตาลเข้าทั้งหมด, ร้อยละ	๕๔.๓	๗๔.๑	๖๘.๑	๖๘.๘	๗๖.๐	๖๘.๔
สัดส่วนของผู้ที่ดื่มสุราสีน้ำตาลและสุรานอกระบบภาษีด้วย (b) ต่อผู้ดื่มสุราสีน้ำตาลใน ๓๐ วัน (B), ร้อยละ	๑๐.๕	๓.๕	๒.๔	๗.๖	๖.๔	๕.๖
สัดส่วนของปริมาณการดื่มสุราสีน้ำตาลของ b ในปริมาณการดื่มสุราสีน้ำตาลของทุกคน B, ร้อยละ	๖.๘	๖.๕	๑๑.๕	๕.๗	๓.๐	๘.๑
สัดส่วนของปริมาณสุราสีน้ำตาลนอกระบบภาษีต่อปริมาณสุราสีน้ำตาลเข้าทั้งหมดในผู้ดื่มสุราสีน้ำตาลใน ๓๐ วัน ที่ดื่มสุรานอกระบบภาษีด้วย (ร้อยละ), Mean (SD)	๖๐.๘ (๔๓.๗)	๒๔.๐ (๓๔.๐)	๓๒.๕ (๓๘.๗)	๒๔.๑ (๓๒.๔)	๖๓.๘ (๒๕.๘)	๓๕.๓ (๔๐.๗)

หมายเหตุ: N/A หมายถึงไม่มีข้อมูลปริมาณการบริโภค

รูปที่ ๑ พฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตามจังหวัด

(ร้อยละ ๔.๔ จากสุรารวมเดือน และร้อยละ ๐.๓ จากสุราลี ลักลอบนำเข้า)

เมื่อพิจารณาข้อมูลการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตาม จังหวัดแล้วพบว่า พฤติกรรมการบริโภคแอลกอฮอล์ส่วนใหญ่ จะพบมากในจังหวัดภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยจังหวัดที่มีความชุกของผู้ดื่มแอลกอฮอล์ในช่วง ๑๒ เดือน ตั้งแต่ร้อยละ ๔๕ ขึ้นไป ได้แก่ แพร่ น่าน พะเยา เชียงราย สำหรับความชุกของการดื่มแอลกอฮอล์ในเด็กที่มีอายุไม่เกิน ๒๐ ปี พบมากกว่าร้อยละ ๒๐ ในจังหวัดภาคเหนือ ได้แก่ เชียงราย พะเยา แพร่ น่าน พิษณุโลก กำแพงเพชร และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ นครพนม อุบลราชธานีหนองบัวลำภู เลย ยโสธร ขอนแก่น ส่วนพฤติกรรมการดื่มอย่างหนักซึ่งมีความเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาที่ตามมาอย่างฉับพลัน เช่น อุบัติเหตุ พบว่ามีความชุกมากในจังหวัด นครพนม แพร่ สระแก้ว และ ปราจีนบุรี (ร้อยละ ๑๔.๗, ๑๒.๕, ๑๑.๙ และ ๑๑.๘ ตามลำดับ) สำหรับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นอกระบบภาษีพบว่า ส่วนใหญ่จะพบในจังหวัดที่ติดชายแดนหรือจังหวัดที่มีการผลิตสุราชุมชน ในภาคเหนือ ได้แก่ แพร่ น่าน พะเยา เชียงราย ลำปาง อุตรดิตถ์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ หนองคาย นครพนม อำนาจเจริญ ยโสธร ศรีสะเกษ ภาคกลาง ได้แก่ ตราด ปราจีนบุรี ส่วนภาคใต้ ได้แก่ สงขลา ตรัง พัทลุง (รูปที่ ๑ ก-ง)

วิจารณ์

การศึกษานี้รายงานสถานการณ์การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชากรไทย จากการสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่และดื่มสุราของประชากร (สพบส.) พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งเป็นการสำรวจที่สามารถรายงานข้อมูลที่เป็นตัวแทนของประชากรทั้งในระดับประเทศและระดับจังหวัด ผลของการศึกษานี้รายงานความชุกของผู้ดื่มแอลกอฮอล์ในช่วง ๑๒ เดือนเท่ากับร้อยละ ๓๐.๐ ซึ่งใกล้เคียงกันกับผลของการสำรวจคุณภาพชีวิตและสุขภาพของประชาชนเพื่อประมาณการจำนวนผู้เกี่ยวข้องกับสารเสพติดและผู้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ ที่รายงานความชุกจากการสำรวจในกลุ่มตัวอย่างอายุ ๑๒-๖๕ ปีไว้ที่ร้อยละ

๒๘.๔^(๑๖) นอกจากนี้การศึกษาในครั้งนี้อย่างพบว่า ความชุกของผู้ดื่มใน ๓๐ วัน ผู้ดื่มประจำทุกสัปดาห์ และผู้ดื่มอย่างหนักมีค่าใกล้เคียงกับผลของการสำรวจดังกล่าว

สำหรับการดื่มแบบเสี่ยงสูง ซึ่งต้องอาศัยปริมาณการดื่มแอลกอฮอล์โดยรวมทั้งหมดมาเฉลี่ยเป็นกรัมของเอทานอลที่บริโภคต่อวัน พบว่า ความชุกของการดื่มแบบเสี่ยงสูงของการสำรวจ สพบส.๒๕๕๐ นั้นมีค่าค่อนข้างต่ำ (ร้อยละ ๒.๘) ซึ่งน้อยกว่าครึ่งหนึ่งของผลการสำรวจอื่นที่รายงานความชุกของการดื่มแบบเสี่ยงสูงไว้ที่ประมาณร้อยละ ๗.๔ (ร้อยละ ๑๓.๒ ในเพศชาย และร้อยละ ๑.๖ ในเพศหญิง)^(๑๖,๑๗) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากช่วงเวลาในการเก็บข้อมูล โดย สพบส.๒๕๕๐ ทำการเก็บข้อมูลปริมาณการดื่มตรงกับช่วงเข้าพรรษาซึ่งเป็นช่วงที่ประชาชนที่นับถือศาสนาพุทธมีการงดหรือลดการบริโภคสุราหรือเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์^(๑๘,๑๙) อีกทั้งยังเก็บข้อมูลการบริโภคเฉพาะเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ดื่มบ่อยที่สุด ๓ ประเภทเท่านั้น จึงอาจทำให้ข้อมูลปริมาณการบริโภคแอลกอฮอล์ใน สพบส.๒๕๕๐ เป็นค่าที่ต่ำกว่าข้อมูลที่สำรวจในช่วงเวลาอื่น นอกจากนี้ข้อมูลการบริโภคที่ได้มาจากการตอบแทนอาจจะทำให้ได้ค่าที่ต่ำกว่าความเป็นจริงอีกด้วย อย่างไรก็ตาม รายงานจากการสำรวจนี้จะเป็นข้อมูลการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขั้นต่ำที่ประชาชนในสังคมไทยบริโภคในระหว่างช่วงเวลาที่ควรจะงดหรือลดการดื่มแอลกอฮอล์

การที่เยาวชนเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตั้งแต่อายุยังน้อยมีผลทำให้มีการบริโภคแอลกอฮอล์เพิ่มมากขึ้นและเกิดปัญหาที่รุนแรงตามมาในอนาคต โดยผู้ที่เริ่มดื่มแอลกอฮอล์ก่อนอายุ ๑๕ ปี จะกลายเป็นผู้ติดสุราได้มากกว่าผู้ที่เริ่มดื่มแอลกอฮอล์หลังอายุ ๒๑ ปี สูงถึง ๔ เท่า^(๒๐) และยิ่งก่อให้เกิดการดื่มแล้วขับชี่ยานพาหนะแล้วเกิดอุบัติเหตุตามมาทำให้สูญเสียอนาคตของชาติก่อนวัยอันควรด้วย^(๒๑) จากการศึกษาในครั้งนี้อย่างพบว่า เยาวชนที่มีอายุน้อยกว่า ๒๐ ปีร้อยละ ๑๒.๙ หรือหนึ่งในแปดของเยาวชนเป็นผู้ดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีอายุต่ำกว่าที่กฎหมายกำหนดในการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์^(๒๒) แสดงให้เห็นว่ารัฐบาลและสังคมไทยต้องมีมาตรการที่เข้มแข็งเพื่อป้องกันและลดการดื่มแอลกอฮอล์ใน

กลุ่มเด็กและเยาวชน ทั้งด้านมาตรการทางกฎหมายในการห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้แก่เด็กและเยาวชนเพื่อป้องกันการเข้าถึงโดยการซื้อขายจากร้านค้า การกำหนดให้ระดับแอลกอฮอล์ในกระแสเลือดของผู้ขับขี่ยานพาหนะที่มีอายุต่ำกว่า ๒๐ ปี เป็นศูนย์ (Zero tolerance) ซึ่งเป็นการป้องกันการดื่มและขับในกลุ่มวัยรุ่นที่เป็นผู้ก่อปัญหาอุบัติเหตุจราจรส่วนใหญ่ และด้านมาตรการทางสังคมที่ต้องอาศัยการปลูกฝังและการสร้างค่านิยมของการไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อลดการเหยียบย่ำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้แก่เด็กโดยผู้ใหญ่ รวมทั้งสร้างภูมิคุ้มกันการดื่มแอลกอฮอล์ให้แก่เด็ก^(๒๓)

เมื่อพิจารณาตามลักษณะทางประชากรแล้ว การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์พบได้มากในกลุ่มผู้ทำงานภาคเกษตรกรรม ประมง กรรมกร และงานการผลิต ซึ่งถือเป็นประชากรกลุ่มใหญ่ของประเทศ รัฐควรมีมาตรการควบคุมการบริโภคหรือลดปัญหาที่จะตามมาที่จำเพาะและเหมาะสมในประชากรกลุ่มดังกล่าว นอกจากนี้เมื่อพิจารณาตามลักษณะภูมิศาสตร์แล้ว การบริโภคแอลกอฮอล์พบได้มากในพื้นที่นอกเขตเทศบาล และภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งข้อมูลในระดับจังหวัดยังชี้ให้เห็นถึงจังหวัดที่มีระดับของการบริโภค พฤติกรรมการบริโภคที่เสี่ยงต่อการเกิดปัญหาตามมา การดื่มในเด็ก รวมทั้งการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นอกระบบภาษี ซึ่งจำเป็นต้องเร่งหามาตรการทั้งในระดับประเทศและในระดับพื้นที่เพื่อจัดการกับปัญหาการดื่มแอลกอฮอล์ อย่างไรก็ตามข้อมูลจากการสำรวจนี้ได้ถูกนำไปพัฒนาตัวชี้วัดเชิงนโยบายแอลกอฮอล์ในระดับจังหวัด^(๒๔) เพื่อใช้ในการประเมินและติดตามผลของมาตรการควบคุมแอลกอฮอล์ในระดับพื้นที่ต่อไป

จากผลการศึกษาใน ผู้ที่บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นอกระบบภาษีในช่วง ๑๒ เดือนก่อนวันสัมภาษณ์มีจำนวนประมาณ ๑.๒๓ ล้านคน หรือร้อยละ ๒.๔ ของประชากรโดยประมาณ ๑.๑๖ ล้านคน (ร้อยละ ๒.๓) ระบุว่าบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ลักลอบผลิตในประเทศ ผลของการศึกษาในครั้งนี้ใกล้เคียงกับผลของการสำรวจคุณภาพชีวิตและสุขภาพ

ของประชาชนที่รายงานไว้ ประชากรไทยที่เคยดื่มสุราเถื่อนใน ๓๐ วัน มีจำนวนประมาณ ๐.๘๙ ล้านคน แต่สำหรับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นอกระบบภาษีที่นำเข้าจากต่างประเทศพบว่า จำนวนผู้ที่ดื่มสุรานำเข้านอกระบบภาษี (ประมาณ ๐.๑๒ ล้านคน) ในการศึกษาครั้งนี้ น้อยกว่าผลของการสำรวจคุณภาพชีวิตและสุขภาพของประชาชน (ประมาณ ๐.๓๔ ล้านคน) กว่าครึ่งหนึ่ง จึงอาจทำให้การประมาณการการบริโภคโดยรวมไม่สามารถสะท้อนถึงปริมาณการบริโภคของประชากรได้ ดังนั้นการศึกษาในครั้งนี้จึงได้รายงานเป็นสัดส่วนของการบริโภคแอลกอฮอล์นอกระบบภาษีต่อปริมาณการบริโภคทั้งหมด

สำหรับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นอกระบบภาษีชนิดที่ผลิตในประเทศพบว่า สัดส่วนของปริมาณการบริโภคของแอลกอฮอล์นอกระบบภาษีในสุราขาวทั้งหมดเท่ากับร้อยละ ๘.๘ ในขณะที่สัดส่วนของปริมาณการบริโภคของแอลกอฮอล์นอกระบบภาษีในสุราสีน้ำตาลทั้งหมดเท่ากับร้อยละ ๒.๒ จากข้อมูลสัดส่วนดังกล่าวเมื่อนำมาประมาณการร่วมกับข้อมูลการขาย พบว่า ปริมาณการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นอกระบบภาษีเท่ากับ ๑๗.๙ ล้านลิตร หรือร้อยละ ๔.๗ ของปริมาณการดื่มแอลกอฮอล์ในปี ๒๕๕๐ แต่จากที่ผู้เชี่ยวชาญได้เคยประมาณการไว้ก่อนหน้านี้ ประเทศไทยมีการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นอกระบบภาษีอยู่ที่ ๒ ลิตรต่อหัวประชากร หรือร้อยละ ๒๓.๖ ของปริมาณการบริโภคทั้งหมด^(๒) ซึ่งเป็นค่าที่ได้รวมถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นอกระบบภาษีที่ผู้บริโภคริควินโดยไม่รู้ว่าเป็นเครื่องดื่มนอกระบบภาษี เช่น การลักลอบนำเข้าสุราต่างประเทศเพื่อขายในร้านเบียร์ดื่ม ทำให้ผู้บริโภคที่ไปดื่มในร้านเบียร์ดื่มไม่ทราบว่าตนเป็นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นอกระบบภาษี นอกจากนี้ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจจะมีค่าที่ต่ำกว่ารายงานการขาย^(๑๒) ดังนั้นจึงทำให้สัดส่วนของการบริโภคที่ประมาณจากข้อมูลการสำรวจมีค่าต่ำกว่าที่ผู้เชี่ยวชาญได้ประมาณการไว้ อย่างไรก็ตามการศึกษาครั้งนี้ให้ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นอกระบบภาษีเพิ่มเติมจากรายงานผลการสำรวจที่ผ่านมา^(๑๑,๑๖,๑๗,๒๔) ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการศึกษาผลกระทบของนโยบายแอลกอฮอล์ด้านภาษีและราคา^(๒๕,๒๖)

สำหรับประเทศไทย มาตรการทางด้านภาษีและราคาเป็น มาตรการที่มีประสิทธิผลและคุ้มค่า^(๖-๘) โดยการขึ้นภาษีจากอัตรา เดิมที่ร้อยละ ๒๕-๕๐ มีความคุ้มค่าที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับ มาตรการเดี่ยวแบบอื่นๆ อย่างไรก็ตามการใช้มาตรการ แบบผสมผสานหลายมาตรการพร้อมๆกันจะทำให้มี ประสิทธิภาพและคุ้มค่ามากยิ่งขึ้น เช่น การขึ้นภาษีเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์และการให้คำแนะนำแบบสั้น (Brief intervention)^(๖) โดยการขึ้นภาษีเป็นมาตรการที่มีผลในวงกว้างแต่มี ต้นทุนในการดำเนินการต่ำ ต้นทุนส่วนใหญ่เป็นการบังคับใช้ มาตรการและการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นอกระบบภาษี เช่น การติดตามตรวจจับเครื่องดื่มลักลอบนำเข้าและปราบปราม สุราเถื่อนในระดับพื้นที่ การรณรงค์เพื่อป้องกันและ การลงโทษอย่างจริงจัง นอกจากนี้ภายใต้ระบบภาษีสุรารปัจจุบัน สุรากลั่นยังมีการเก็บภาษีในอัตราที่แตกต่างกันอย่างมาก โดย ภาษีสุรากลั่นส่วนใหญ่มีอัตรา ๔๐๐ บาทต่อลิตรของ แอลกอฮอล์บริสุทธิ์ หรือร้อยละ ๕๕ ของราคาเครื่องดื่ม แต่ สุราขาวและสุราผสมมีการเก็บภาษีเพียง ๑๒๐ และ ๒๘๐ บาทต่อลิตรของแอลกอฮอล์บริสุทธิ์ (หรือร้อยละ ๒๕ หรือ ๓๕ ของราคาเครื่องดื่ม) เท่านั้น จากการศึกษาที่ผ่านมาได้มีการ ประเมินการไว้ว่า การขึ้นภาษีสุราไปเติมเพดานของอัตราภาษี ที่กฎหมายกำหนดไว้ (๔๐๐ บาทต่อลิตรของแอลกอฮอล์บริสุทธิ์) จะทำให้ลดอัตราการตายจากปัญหาแอลกอฮอล์ลงได้ ๒,๗๑๔ ราย และลดการสูญเสียปีสุขภาวะลงได้ ๔๗,๖๒๗ ปี^(๒๖) ดังนั้น อย่างน้อยรัฐบาลควรปรับขึ้นอัตราภาษีสุราให้เติมเพดานเพื่อ ลดการบริโภคและป้องกันความสูญเสียที่จะเกิดจากการดื่ม แอลกอฮอล์

สำหรับการให้คำแนะนำแบบสั้น เป็นมาตรการที่มุ่งเป้า หมายไปเฉพาะกลุ่มผู้ดื่มแบบเสี่ยงสูง ซึ่งมีประสิทธิผลใน การลดปริมาณการดื่มและปัญหาที่ตามมา ประเทศไทยเป็น ประเทศที่มีความชุกของผู้ดื่มแบบเสี่ยงสูงน้อย ทำให้การ ดำเนินมาตรการนี้ไม่ต้องใช้ทรัพยากรหรือต้นทุนมากนัก ดังนั้นมาตรการให้คำแนะนำแบบสั้นจึงเป็นมาตรการหนึ่งที่เหมาะ สมกับประเทศไทย อย่างไรก็ตามนอกเหนือไปจากมาตรการที่

มีความคุ้มค่าทั้งสองมาตรการแล้ว รัฐบาลและสังคมไทยจะ ต้องดำเนินมาตรการด้านอื่นๆร่วมไปด้วย เช่น การควบคุม การเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การควบคุมการทำตลาด และส่งเสริมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การรณรงค์ให้ ความรู้และโน้มน้าวให้ลดหรือไม่บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และการจัดการกับปัญหาดื่มแล้วขับ รวมทั้งมาตรการในระดับ พื้นที่ เช่น มาตรการชุมชนปลอดภัย งานศพปลอดภัย^(๒๓) ที่จะต้องทำควบคู่กันไป

เนื่องจากข้อจำกัดของข้อมูลจากการสำรวจที่เป็นการวัด ปริมาณการบริโภคจากการรายงานด้วยตนเองและความคลาด เคลื่อนในเรื่องของการจดจำ รวมทั้งความครอบคลุมของ ประชากรและความแม่นยำในการวัดซึ่งขึ้นกับระเบียบวิธีและ การออกแบบชุดคำถามในการวัดพฤติกรรมบริโภค ทำให้ ข้อมูลจากการสำรวจมีแนวโน้มจะให้ปริมาณการบริโภคใน ภาพรวมน้อยกว่าข้อมูลจากรายงานการขาย^(๑๒,๑๓) อย่างไรก็ตาม ข้อมูลจากการสำรวจมีจุดเด่นในการแสดงข้อมูลการกระจาย ของปัญหาตามกลุ่มประชากรและพื้นที่ ดังนั้นควรมีการ สำรวจข้อมูลการบริโภคแอลกอฮอล์อย่างต่อเนื่องเพื่อใช้เป็น ข้อมูลในการติดตามและประเมินผลเชิงนโยบาย สำหรับการ สำรวจในครั้งต่อไป การสำรวจพฤติกรรม การสูบบุหรี่และดื่ม สุราของประชากรควรหลีกเลี่ยงการสำรวจข้อมูลในช่วง เทศกาลที่มีการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากหรือน้อยกว่า ปกติ เช่น ช่วงสงกรานต์ ปีใหม่ หรือเข้าพรรษา นอกจากนี้ การเก็บข้อมูลการบริโภคให้ครอบคลุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ประเภทต่างๆ จะช่วยทำให้ได้ปริมาณการบริโภคที่ใกล้เคียง กับความเป็นจริงมากขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณสำนักงานสถิติแห่งชาติสำหรับข้อมูล การสำรวจพฤติกรรม การสูบบุหรี่และดื่มสุราของประชากร พ.ศ. ๒๕๕๐ และศูนย์วิจัยปัญหาสุรา สำนักงานพัฒนานโยบาย สุขภาพระหว่างประเทศ กระทรวงสาธารณสุข สำหรับการ สนับสนุนและประสานงานเรื่องข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

๑. Rehm J, Mathers C, Popova S, Thavorncharoensap M, Teerawattananon Y, Patra J. Global burden of disease and injury and economic cost attributable to alcohol use and alcohol-related disorders. *Lancet*. 2009;373(June):2223-33.
๒. World Health Organization. Global status report on alcohol 2004. Geneva: World Health Organization; 2004.
๓. คณะทำงานศึกษาภาระโรคและปัจจัยเสี่ยงของประเทศไทย พ.ศ. 2547. รายงานผลการศึกษาภาระโรคและการบาดเจ็บของประชากรไทย พ.ศ. 2547. นนทบุรี: สำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ; 2552.
๔. มนทรัตน์ ฉาวรเจริญทรัพย์, ยศ ตีรพัฒนานนท์, อุษา ฉายเกล็ดแก้ว, ชนิดา เลิศพิทักษ์พงศ์, จอมขวัญ โยธาสมุทร, กรรณิการ์ จิตินุญสุวรรณ, et al. การศึกษาดัชนีทุนผลกระทบทางสังคม สุขภาพ และเศรษฐกิจของการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย. นนทบุรี: ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา; 2551.
๕. Thamarangsi T. Thailand: alcohol today. *Addiction*. 2006 Jun;101(6):783-7.
๖. Bundhamcharoen K, Putthasri W, Thamarangsi T, Manosunthorn S, Bundngamchairat A, Suthiard A, et al. Contextualisation of WHO-CHOICE for Thailand. Nonthaburi: International Health Policy Program and WHO-CHOICE unit; 2005.
๗. Chisholm D, Rehm J, Van Ommeren M, Monteiro M. Reducing the global burden of hazardous alcohol use: a comparative cost-effectiveness analysis. *J Stud Alcohol*. 2004 Nov;65(6):782-93.
๘. Rehm J, Chisholm D, Room R, Lopez A. Alcohol. In: Lamison DT, Breman JG, Measham AR, Alleyne G, Claeson M, Evans DB, et al., eds. *Disease Control Priorities in Developing Countries*. 2nd ed. New York, NY: The World Bank and Oxford University Press 2006:887-906.
๙. Babor TF, Caetano R, Casswell S, Edwards G, Giesbrecht N, Graham K, et al. *Alcohol: No ordinary commodity - research and public policy*. Oxford: Oxford University Press 2003.
๑๐. Rehm J, Gmel G, Sempos CT, Trevisan M. Alcohol-related morbidity and mortality. *Alcohol Res Health*. 2003;27(1):39-51.
๑๑. สำนักงานสถิติแห่งชาติ. การสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่และดื่มสุราของประชากร พ.ศ.2550. กรุงเทพฯ: สำนักงานสถิติแห่งชาติ; 2551.
๑๒. World Health Organization. *International guide for monitoring alcohol consumption and related harm*. Geneva: World Health Organization 2000.
๑๓. บัณฑิต ศรีไพศาล, จุฑาภรณ์ แก้วมุงคุณ, กมลลา วัฒนพร. รายงานสถานการณ์สุราประจำปี พ.ศ.2553. นนทบุรี: ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา 2553.
๑๔. Deaton A. The analysis of household surveys: a micro-economic approach to development policy. Baltimore: Johns Hopkins University Press 1997.
๑๕. วิชัย โชควิวัฒน์, สุพล ลิ้มพัฒนานนท์, กนิษฐา บุญธรรมเจริญ, ภูษิต ประครองสาย, วิโรจน์ ตั้งเจริญเสถียร. บุหรี่และสุรา: ความแตกต่างของปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพ ระหว่างครัวเรือนไทยที่มีเศรษฐฐานะและระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน. *วารสารวิชาการสาธารณสุข*. 2550;16(ฉบับเพิ่มเติม):S3-S19.
๑๖. คณะกรรมการบริหารเครือข่ายองค์กรวิชาการสารเสพติด. รายงานผลการศึกษาคูณภาพชีวิตและสุขภาพของประชาชนเพื่อประมาณการจำนวนผู้เกี่ยวข้องกับสารเสพติดและผู้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย พ.ศ. 2550 กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา; 2551.
๑๗. วิชัย เอกพลากร. รายงานการสำรวจสุขภาพประชาชนไทยโดยการตรวจร่างกายครั้งที่ 4 พ.ศ. 2551-52. นนทบุรี: สำนักงานสำรวจสุขภาพประชาชนไทย สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข; 2553.
๑๘. Lemmens PHHM, Knibbe RA. Seasonal variation in survey and sales estimates of alcohol consumption. *J Stud Alcohol*. 1993;54:157-63.
๑๙. ทักษพล ธรรมรังสี, สุรศักดิ์ ไชยสงค์. การสำรวจข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคแอลกอฮอล์และผลกระทบ. *วารสารวิชาการสาธารณสุข*. 2549;15(16):839-54.
๒๐. Grant BF, Dawson DA. Age at onset of alcohol use and its association with DSM-IV alcohol abuse and dependence: results from the National Longitudinal Alcohol Epidemiologic Survey. *J Subst Abuse*. 1997;9:103-10.
๒๑. Hingson RW, Heeren T, Jamanka A, Howland J. Age of drinking onset and unintentional injury involvement after drinking. *JAMA*. 2000 Sep 27;284(12):1527-33.
๒๒. พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551. ราชกิจจานุเบกษา 2551:34-49.
๒๓. ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา. นโยบายยุทธศาสตร์แอลกอฮอล์ระดับชาติ. นนทบุรี: ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา 2553.
๒๔. กมลลา วัฒนพร, ประพัทธ์ เนมิตพิทักษ์กุล, ปนรรุพร จงประเสริฐยิ่ง, ทักษพล ธรรมรังสี. รายงานสถานการณ์การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระดับจังหวัด พ.ศ. 2550. นนทบุรี: ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา; 2553.
๒๕. Chaiyasong S, Limwattananon S, Limwattananon C, Thamarangsi T, Tangcharoensathien V, Schommer J. Impacts of excise tax raise on illegal and total alcohol consumption: A Thai experience. *Drugs: Education, Prevention & Policy*. 2011; 18(2):90-99.
๒๖. สุรศักดิ์ ไชยสงค์, กนิษฐา บุญธรรมเจริญ, ทักษพล ธรรมรังสี. ผลกระทบของระบบภาษีในการควบคุมปัญหาแอลกอฮอล์ในประเทศไทย. In: สุรศักดิ์ ไชยสงค์, editor. *การประชุมวิชาการสุราระดับชาติครั้งที่ 6: สุราในโลกละเสรี*; 2553; กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา; 2553. p. 69-70.